

(به‌ختیار عه‌لی محهمه‌د) سا‌ی 1960 له شاری سل‌مانی گه‌ه‌کی (ئیه‌راهم پاشا) له دایک‌بووه، ق‌ناغی سه‌ره‌تایی له قوتا‌بخانه‌ی (ش‌خ سه‌لام) خو‌ئندوو، دواتر ناوه‌ندی ئه‌زم‌ و دواناوه‌ندی هه‌ه‌که‌وتی ههر له سل‌مانی ته‌واو کردوو، له زانک‌ی سل‌مانی چ‌ته به‌شی (جیه‌ل‌جی- زه‌وی ناسی) و کات‌ک زانک‌ی سل‌مانی گوازاوه‌ته‌وه ب‌ شاری هه‌ول‌ر ئه‌ویش له هه‌ول‌ر در‌ژه به خو‌ئندن ده‌دات، له سه‌ره‌تای هه‌شتاکاندا له خ‌پ‌شان‌دانی قوتا‌بیاندا به‌شدار ده‌ب‌ت و برین‌دار ده‌ب‌ت و ب‌ ماوه‌یه‌ک ده‌که‌و‌ته‌ زین‌دانی به‌عسیان‌ه‌وه، پاش ده‌رچوونی له زین‌دان به‌یه‌کجاری واز له زانک‌ ده‌ه‌ئ‌ن‌ و ههر له‌و کاته‌دا

چامه‌ی (نیشتمان) بـاو ده‌کاته‌وه، له سا‌ی 1985 روو له چیاکانی سهر سنور و کوردستانی ئـران ده‌کات، له گهرمه‌ی شه‌ی خو‌ناوی عیراق و ئیران ده‌ستنوسی یه‌که‌مین رـمانی به ناوی (مه‌رگی تاقانه‌ی دووهم) ئاماده ده‌کات و وه‌ک ده‌ستنوس ده‌مـنـته‌وه و پاشان له دوا‌ی راپه‌یـنی سا‌ی 1991 به چاپی ده‌گه‌یه‌نـتـ... له سا‌ی 1994 روو له دیمه‌شق- سوریا ده‌کات و دوا‌ی نـ مانگ له مانه‌وه‌ی له‌و ده‌چـته ئه‌مانیا تا سا‌ی 1999 له شاری فرانکفـرت ده‌مـنـته‌وه، پاشان بـ شاری کـنـ ده‌گوازـته‌وه... نوسهر وه‌ک بیروا دژ به ئایدیـلـجـای تـلـیتار و بیر ته‌سکی ئه‌ده‌بی و سیاسی و فه‌لسه‌فی وه‌ستاوه، بره‌و به بیرى عه‌لمانی ئازاد و چه‌مکی جیاوازی و دیموکراسی ده‌دا. نزیکه‌ی (30) کتـبی له شیعـر و رـمان و لـکـنـینه‌وه چاپ و بـاو کردـته‌وه، به‌ره‌مه‌کانی بـ سهر زمانی فارسی، عه‌ره‌بی، تورکی، ئینگلیزی، سویدی، ئه‌مانی ته‌رجه‌مه‌کراون، له سایه‌ی وه‌رگـانـی رـمانی (دوا‌هه‌مین هه‌ناری دنیا) بـ زمانی ئه‌مانی له 10/12/2017 خه‌لاتی (نیلی زاکس)ی له شاری (دـرتمـند) پـه‌خـراوه.

(به‌ختیار عه‌لی) یه‌کـکه له‌و نوسهر و ره‌خنه‌گرانه‌ی دنیا، که به شه‌وه‌یه‌کی مـدـرن دژ به بیر ته‌سکی ئایدیـلـجـی و فه‌لسه‌فی قسان ده‌کات، بـیه له پـناسه‌ی ناسنامه‌ی کوردیدا ئه‌و یه‌که‌تیه‌ی سیاسیه‌ی باسمان کرد و ئه‌و بنه‌ستبوونه ده‌خاته به‌ر به‌دواداچوون و ره‌خنه‌ی فیکریه‌وه... بـگومان له قسه‌کردن له باره‌ی ناسنامه و چه‌مکی ناسنامه له رـژه‌لاتی ناوه‌ـاستدا نابـ ئه‌و یه‌کـتیه‌ی سیاسیه‌ی نـوان ئایدیـلـجـای ناسیونالیزم و ناسنامه له بیر بکه‌ین، چونکه گرنه‌ترین شت بـ سیستمی سیاسی رـژه‌لاتی ئه‌وه‌یه، که کـمه‌گا خانه خانه بکات، پـرسه‌ی خانه خانه‌کردنی کـمه‌گا جگه له تـکه‌کردنی ناسنامه و ناسیونالیزم، شتـکی دیکه نییه، به دیوه‌که‌ی دیکه‌ش هه‌میشه ئایدیـلـجـای سیاسی و ناسیونالیزم تاکه‌کانی کـمه‌گا ده‌خاته نـو ئه‌و خانانه‌ی بـی ئاماده کردووه، ههر به‌و شه‌وه‌یه‌ش له کایه‌ی ئایدیـلـجـای سیاسی و ناسیونالیزمی کوردیدا هه‌وـی ناساندنی تاکه‌کانی کـمه‌گا ده‌درـت و ناسنامه‌یه‌کی دیاریکراویان پـه‌به‌خـشـت! به‌ـام مرـق نابـ له کایه‌ی سیاسیدا بـ ناسنامه‌ی خـی بگه‌ـت، به‌ـکو وه‌ک به‌ختیار عه‌لی له کتـبی (جوانیه‌کانی ناـکی، 126، 127، 147) دا ده‌ـت: مرـق ده‌بـ له مـژوو و ئایین و سیاسه‌تدا بـ ماناکانی بوونی خـی بگه‌ـت. چونکه کـشه‌ی مرـق له دیدی به‌ختیار عه‌لیدا به پله‌ی یه‌که‌م وه‌ک چـن (عه‌لی حه‌رب) ده‌ـت، له‌گه‌ خـیدایه، که‌سـك نه‌توانـ خـی دروست بکات، که‌سـك نه‌توانـ خـی ئازاد بکات، ناتوانـ له ئازادکردنی که‌سانی دیکه‌دا یان له گـیـنی واقع و

بونیاد نانی کۆمه‌گادا به‌شداری هه‌به‌ت... له‌کتێبی جوانیه‌کانی ناڤکیدا پێیوایه‌ م‌ژووی ئێمه‌ی کورد م‌ژووی توانه‌وه‌ی خوده‌ له‌ ئه‌ویدیدا، م‌ژووی تێمانانی خوده‌ له‌ ئه‌وانیدیدا، گهر چاوه‌ک هه‌به‌ت ئێمه‌ له‌ ره‌گایه‌وه‌ سه‌یری خ‌مان بکه‌ین، ئه‌و چاوه‌یه‌، که‌ له‌ ئه‌وانیدیکه‌ قه‌رزکراوه‌...

خـرهـات له مـژوو بهـدهـره، ئەو قسهـيه بهـو ماناـيهـيه، كه سياست له خـرهـاتـدا ئەو كهـرهـسه و رـگرهـيه كه ناھـللـ مـژوو دەست پـبـكات. سياست هەرگیز له خـرهـات ئەو نهـبووه، كه بانگـدهـرانی جـای بـ دەـدهـن، سياست بهـوه شكـاوهـتهـوه كه مـرـقهـكان له جوغزی ناسنامهـيهـكه تهـسـكـدا، له جوغزی شهـلـكهـكى دوورودرـژى مان و نهـمانـدا قهـتـيس بـكات... له كتـبـى (له دیارهـوه بـ نادیار)دا دهـلـت: كاـتـكـ كلتورى كوردی، پرسیاره جهـوهـرییهـكانى له فیکردا دهـكوژـت، ناتوانـ له سیاسهـتـدا بهـ دهـستى بهـنـتهـوه. وهـك دهـبینـ پرسیارى جهـوهـرى بزوتنهـوهـى ناسیونالیزمى كوردی له فیکردا ونه، وهـك چـن پرسیارى تاكى كوردی له ناسنامهـدا نادیاره! ناسیونالیزمى كوردی هەرگیز بیرى له پرسیارى جهـوهـرى نهـکردـتهـوه، وهـك چـن تاكى كوردی بیرى له جیاوازی و مـرـقـایهـتیـبوونى ناسنامه نهـکردـتهـوه، هەرگیز ناسیونالیزمى كوردی پرسیارى خـی له خهونى گهـورهـدا نابینـتهـوه، وهـك چـن تاكى كوردی تایبهـتمهـندى ناسنامه بهـ ههـند نازانـت... ناسیونالیزمى كوردی بهـ درـژایى مـژوو دراسهـکردنى خهونى گهـورهـى بهـ ئهـركى خـی نهـزانـیوو، بهـ درـژایى دهیان ساـی مـژوو مـرـقـى كوردی بـ خهونى گهـورهـ ئاماده نهـکردوو... بهـكـو پشـتى بهـ فاكـتهـره غهـیبى و خورافیهـكانهـوه بهـستوو، هـزى ناسیونالیزمى كوردی له برى ئەوهـى ئومـلـدى خـی له سهـر ئهـرزى واقیع بونیاد بنـت، له برى ئەوهـى ئومـلـدى راستهـقینه بهـ تاكى كوردی بهـخشـت، خورافهـتـبازى كردـتهـپشه، له برى ئەوهـى ترسى له واقیع ههـبـت، ترسى له سهـر خورافهـت بونیاد ناوه... ناسیونالیزمى كوردی بهـ ههـموو تهـمهـنى خـی دروستکردنى دهـلـتهـتى كوردی فهـرامـلـش کردوو، بهـ ههـموو مـژووى خـی بهـ هـیچ جـلـكـ نهـ له رووى دهـروونى و نهـ له رووى فیکرى و سیاسى و عهـقـیهـوه تاكى كوردی بـ دروستکردنى دهـلـتهـت ئاماده نهـکردوو، وهـك چـن نهـ جیهان، نهـ دهـوروبهـرى خـی بـ رووداوـكهـى لهـو جـرهـ ئاماده نهـکردوو.

کۆی ئهو قسانه بـ ئه‌وه نیه، و نه‌ی ناسیونالیزمی کوردی به  
قه‌مه‌کی ره‌ش بکـشم، به‌کو بـ ئه‌وه‌یه ره‌نگه‌کانی ناسنامه وه‌ک  
چه‌مکـی نزیک له چه‌مکی ناسیونالیزم له دیدی به‌ختیار عه‌لی دیاری  
بکه‌م... به‌ام هه‌رگیز من له‌گه‌ ئه‌و خه‌کانه‌ دژ نایه‌مه‌وه، که له یه‌ک

شوځن و زځددا له دايکبوون، به ځکو له گه ځ ټهو بيرکردنه وه يه ناگونج ځم که ناسنامه له ناسيوناليزمى کوردى ده گړ، ناسيوناليزم وه ځ ک ځنکريت و نه گځ ځ سهر ده کات، نه ځ وه ځ راپرسپيه کى ر ځانه!

به ځام ناسنامه له ديدى به ختیار عه لى نزيکه له تهماشا کوردنى نه ته وه وه ځ راپرسپيه کى ر ځانه، نزيکه له بوونى تاکه کانى ک ځمه ځگا له دا ک ځکي کوردنى هه تا هه تايى له ځيان، به و مانا يه ش ټهو تاکه که سه ر ځانه هه ځو ځستى ځى به رانبر نه ته وه ديارى ده کات، ټهو تاکه که سه ر ځانه ديدى ځى ب ځ ناسيوناليزم، ناسنامه ځ نو ځ ده کات وه. وه ځ ده رکه و ټوو ه ځمه کى ناسنامه چ وه ځ ځمه کى س ځنترال و چ وه ځ ځمه کى ځايدىال، ترسناکترين ځمه که که بش ځ هردوو ر ځى پ ځزه تيف و ن ځگه تيف پراکتيزه بکات. دو ځن ځ ر ځى کار يگه رى له هوشيار کوردنه وه ځ گه لان و پراکتيزه کوردنى خود ده گځ ځ! ټهم ځ به رده وام له ک ځشه و ملمان ځ و و ځران کوردنى به ر ځه وه ندييه هاو به شه کاندا ت ځخ ده کړ ځته وه ځ.

به ختیار عه لى له کت ځبى (چ ځځى مهر گد ځستى، ناوهندى ر ځشني پيرى و هونه رى ټه نځشه - سل ځمانى، ل 80) ټه وه مان بير ده خات وه، که هه ميشه گه لانى ده ست ځ ځيشتوو، هه ميشه ده سه ځاتى دا گير کار و ځنه ي ځه ب ځ ځى ده ک ځش ځ (يان به مانا يه کى دیکه رووييه کى ناسنامه ځى پ ځشان ده دا) که دواتر که سانى بنده ست ده بنه ک ځيله ټهو و ځنه يه و ک ځيله ټهو رووه له ناسنامه، ک ځى په ر ځه کرداره کانيشيان ده ب ځته وه ځام ځک ب ځ ټهو و ځنه يه، خه ځکانى بنده ست له بهر ر ځشنایى ټهو و ځنه يه چاوه ځوانيه کى تاي به ت په روه رده ده که ن! هه ر له و کت ځبه دا نموونه يه کى ز ځر جوان ده ځن ځته وه، نموونه ځ دا گير کارى ده سه ځاتى به عس، نموونه يه ک که به م ځ ځش راده گات، ټه ویش ټه وه يه که ده ځ ځ له سايه ځ حيزى به عس هه موو ش ځوه کانى ده سه ځات هه يبه تى ځ ځيان و ټا ځاسته و مانا ځ ځيان له ده ستده دن و ده بنه پاشک ځى ده سه ځاتى به عس. له و نموونه يه دا باشتري ن پر ځفيس ځر ټه وه نييه، که باش بير ده کات وه، به ځکو ټه وه يه باشتري ب ځته به عسى ځ ټه گهر بمانه و ځت ټهم ځى پ ځپ ځوانه بکه ين، هيج بيرکردنه وه يه کى قوو ځى ناو ځت، ز ځر روونه ده يه و ځت ب ځت، ټه وه ناسنامه ځ به عسيان يه به پ ځى فاکته ناو ه کى و بيرکردنه وه و هه ست و ټاره زوو و دنيا بينه کانى گوزار شت له ځى ده کات، ټه وه ده سه ځاتى ره ها ځ به عسيه ته به پ ځى کار يگه ره ده ره کى و گ ځ ځانکاره ک ځمه ځا يه تيه کانى ځى ده نو ځن ځ.

ځ به ستنه وه ځ کوردى به و ځنه ځ به عسه وه، تهماهيوون به ناسنامه ځ به عس و ده سه ځاتى ره ها ځ به عسيه ته وه، جگه له وه ځ گوزار شت له ک ځمه ځ ځ کاره ساتى مر ځى ده کات، جگه له وه ځ ب ځنر خکوردنى مر ځى ل ځده ب ځته وه،

جگه له وهی ده لالهت له شـفـنـیهـت ده کات، جگه له وهی ستهم و زـرداری و ملهوـی ده نوـنـ... ههـگری باوهـکـیشه که پـیـوایه حه قیقه تی ره ها ته نها لای ئه وه، ئه و نوـنـه ری راستی و باشتـرینه... بهـام ئه و بیرکردنه وه یه جگه له تووندوتیژی و دواکهوتن و هه ژاری، جگه له تاـک ناسنامه یی و ره سه نایه تی بـ بنه ما هیچی دیکه نییه! ئه مـ دنیا، دنیای بیروـای جیاواز و فره کلتووری و فره ناسنامه و کرانه وه و ره نگاوـهـنگیه، دنیای داھـنـان و ئازادی و تـپـهـاندن و بونیادنانه وه یه، نهـک بنه ستهوون و تووندوتیژی و ته نگه سازی و نه گونجان! که واته ئـمه ی کورد له بهردهم دروستکردن و پـکـهـنـان و هاوگونجـانین، له بهردهم قبوـکردنی جیاوازی داین...